

Alþingi
Erindi nr. P 140/484
komudagur 28.11.2011

28. nóvember 2011
SI - 80142

Nefndasvið Alþingis
nefndasvid@althingi.is
Austurstræti 8 – 10
150 Reykjavík

Með tölvupósti dags. 11. nóvember 2011, óskaði efnahags- og viðskiptanefnd Alþingis eftir umsögn Seðlabanka Íslands um þingsályktunartillögu um aðgerðir í efnahagsmálum, 142. mál á 140. þingi.

Í þingsályktunartillögunni og greinargerð sem henni fylgir, eru lagðar til fjölmargar aðgerðir og fjallað ítarlega um þær. Tillögunum má í grófum dráttum skipta í fernt:

- 1) *Lækkun skatta*: Afnema á skattahækkunarir sem lagðar hafa verið á einstaklinga og fyrirtæki frá árinu 2009 og afnema að auki stimpilgjöld. Samkvæmt ályktuninni má ætla að tekjuáhrif þessara aðgerða gætu numið 60-90 ma.kr. eftir því hvort óbeinir skattar á neyslu, rekstur og fjárfestingu teljast með, sem ekki er skýrt í ályktuninni.
- 2) *Aukning útgjalda*: Auka á útgjöld um sem nemur um 30 ma.kr. á ári, einkum vegna fjárfestinga hins opinbera og niðurgreiðslu á nýráðningum af atvinnuleysisskrá. Á móti er gerð 18 ma.kr. óútfærð árleg sparnaðarkrafa á ríkissjóð.
- 3) *Stuðlað að aukinni fjárfestingu*: Fjárfestingaráformum Landsvirkjunar verði hrundið í framkvæmd strax árið 2012 og stuðlað að aukinni fjárfestingu í sjávarútvegi með því „að eyða óvissu í greininni“. Þessar breytingar virðast eiga að bæta u.þ.b. 60 ma.kr. á ári í fjárfestingu næstu árin.
- 4) *„Kerfisbreytingar“*: Skjót aflétting gjaldeyrishafta, endurskoðun peningastefnu og gjaldmiðilsmála, breytingar á fjármálalöggjöf, flutningur bankaeftirlits til Seðlabanka, aðskilnaður fjárfestingar- og viðskiptabankastarfsemi, og formleg fjármálaregla í ríkisfjármálum til að styðja betur við peningastefnuna og koma í veg fyrir skuldasöfnun.

Seðlabankinn getur tekið undir ýmsar tillögur sem hér koma fram, sérstaklega varðandi kerfisbreytingar. Aðrar eru umdeilanlegri, sérstaklega sú slökun í ríkisfjármálum sem tillögurnar virðast fela í sér. Það er þó erfitt er að leggja mat á tilgreind áhrif þessara aðgerða þar sem óljóst er á hvaða forsendum matið byggir og hvernig hið undirliggjandi haglíkan er uppbyggt. Því er erfitt að taka afstöðu til þess hversu áreiðanlegt matið er á áhrifum tilgreindra tillagna á efnahagslífið og afkomu hins opinbera.

Tillögur í ríkisfjármálum samkvæmt liðum 1-2 virðast fela í sér töluverða slökun á aðhaldi ríkisfjármála, bæði í formi lækkunar skatta og aukningar

útgjalda. Afkoma og skuldsetning ríkissjóðs munu því óhjákvæmilega versna frá því sem nú er, enda engin reynslurök fyrir því að efnahagssumsvif aukist svo mikið í kjölfar slíkrar slökunar í ríkisfjármálum að þau nái að veða þar á móti, sérstaklega þegar skuldsetning ríkissjóðs er svo mikil sem raun er. Hætta er því á að verri afkoma hins opinbera verði til þess að þrýsta upp innlendu vaxtastigi og ryðja í burtu fjárfestingaráformum einkaaðila. Fjármögnunar-kostnaður hins opinbera yrði jafnframt meiri, sérstaklega ef áhættuálag á skuldbindingar ríkissjóðs færi að hækka á ný. Þrýstingur á gengi krónunnar gæti því aukist og þar með hætta á meiri verðbólgu sem myndi að öðru óbreyttu kalla á minni peningalegan slaka og síðar á meira peningalegt aðhald. Efnahagsbatinn gæti því orðið hægari sem að öðru óbreyttu myndi grafa undan forsendunni fyrir sjálfbærni opinberra skulda.

Varðandi lið 3 skal einungis áréttað að Seðlabankinn telur afar mikilvægt að glæða fjárfestingu, ekki síst beina erlenda fjárfestingu sem í senn dregur úr atvinnuleysi og setur traustari stoðir undir gengi krónunnar. Mikilvægt er hins vegar að þær fjárfestingar sem ráðist verður í fyrir tilstuðlan hins opinbera séu arðsamar því það er forsenda þess að þær skjóti stoðum undir sjálfbæran langtímahagvöxt.

Varðandi lið 4 er Seðlabankinn hlynntur því að aflétta gjaldeyrishöftum eins fljótt og auðið er, en telur, eins og ítrekað hefur komið fram, að tímasetningar þurfi að miðast við aðstæður. Þá hefur bankinn stutt hugmyndir um skynsamlegar ríkisfjármálareglur. Endurskoðun gjaldmiðlastefnu, peningastefnu og fjármálastöðug-leikastefnu, þ.m.t. varðandi stofnanaskipulag, eru mikilvæg verkefni. Seðlabankinn hefur á undanförunum misserum sent frá sér ýmsar greinargerðir þar að lútandi. Mikilvægt er að vönduð umræða verði um kosti og galla þess að aðskilja viðskipta- og fjárfestingar-bankastarfsemi en í því efni þarf einnig að taka tillit til þróunar alþjóðlegrar umræðu. Bankinn telur því of snemmt að kveða upp úr í þessu efni og bendir á að ýmsar leiðir koma til greina í þessu sambandi, allt frá fullum aðskilnaði til traustari girðinga innan bankastofnana. Mörg þeirra mála sem nefnd eru undir þessum lið eru mikilvæg og hljóta að koma til kasta Alþingis, eins og lögð er áhersla á í ályktunartillögunni. Sum þeirra eru reyndar um þessar mundir með einhverjum hætti í farvegi í stjórnkerfmu.

Virðingarfyllst,

SEÐLABANKI ÍSLANDS

Már Guðmundsson
seðlabankastjóri

Þórarinn G. Pétursson
aðalhogfræðingur